

עו"ד (רו"ח) אמיר גבאי

הודעת פקס עבור:

מינהל הסדרה ואכיפה - במשרד הכלכלה והתעשייה

5 עמודים כולל עמוד זה

17/08/2016

17 באוגוסט 2016

לכבוד
מינהל הסדרה ואכיפה
משרד הכלכלה והתעשייה

באמצעות דוא"ל

א.ג.נ.
שלום רב,

הנדון: בקשה לאכיפת חוקי עבודה – בעת עזיבת מקום עבודה או פרישה של עובד

1. תאור הבעיה

- 1.1. לפי הנחיות רשות המסים בישראל, בעת עזיבת מקום עבודה או פרישה של עובד, מחד **חלה חובה על המעסיק למסור לעובד טופס 161** (הודעת מעביד על פרישה מעבודה של עובד) ומאידך חלה חובה על העובד למסור למעסיק **או לפקיד השומה טופס 161א'** (הודעת עובד עקב פרישה מעבודה).
- 1.2. העובד, על מנת שיוכל להיוועץ עם פקיד השומה באיזור מגוריו, (לרבות יועץ מס או רואה חשבון או יועץ פנסיוני מטעמו), בטרם הוא מקבל החלטות בלתי הפיכות, חותם על טופס 161א' ומעביר הנחיות סופיות למעסיק ולסוכן הביטוח, רשאי הוא לקבל מהמעסיק **טופס 161 חתום על ידי המעסיק** הכולל בתוכו את הנתונים בדבר פיצויי הפיטורים ומענקי הפרישה המגיעים לעובד ואת כל המידע הדרוש לו בנוגע לתקופת עבודתו אצל המעסיק על מנת לקבל את ההחלטות האופטימליות עבורו ולפעול לקבלת אישורים מתאימים מרשות המסים: **"להבדיל מהמעביד הבקיא בנושא, עשוי העובד הפורש להיתקל בקושי למלא את הטופס והוא יוכל להיעזר במעביד או בנותני האישורים במשרדי השומה".** (חוזר מס הכנסה מס' 04/2006)
- 1.3. ואולם, **בפועל**, **מזה שנים ארוכות**, המעסיקים הגדולים **במשק**, כדוגמת אינטל, אלביט, מכבי שירותי בריאות, אל על נתיבי אויר לישראל, (הרשימה ארוכה!), מפנים את העובד למנהל ההסדר הפנסיוני (דרך כלל מדובר באחד ממנהלי ההסדר הגדולים במשק שבשליטת אחת מחברות הביטוח בישראל, כדוגמת מבטח סיימון, תמורה, שקל ואחרים) ומתנים את מסירת טופס 161 לעובד, בחתימת העובד על טופס 161א' בפני נציג מנהל ההסדר הפנסיוני.

אבא הלל סילבר 7 רמת גן 5252204 , טל' 1599-500-570

עו"ד (רו"ח) אמיר גבאי

1.4. למען הסר ספק, נבהיר כי מנסיונו, במקרים בהם עובד עומד על זכותו לקבל מהמעסיק טופס 161 חתום על ידו, בסופו של דבר, עולה בידו לקבלו. ואולם, דרך כלל, רק לאחר התערבות (מיותרת) בתהליך, מצד רואה חשבון, עורך דין או יועץ פנסיוני מטעם העובד, חילופי מכתבים בין כל הצדדים ושיהוי ניכר בניגוד לחוק במתן המענה לבקשת העובד. לעיתים, אף תוך הטלת מורא על העובד וחילופי דברים הנתפשים בעיני העובד שאינו בקיא בנושא, כאיומים הנוטעים בו חששות מיותרים.

1.5. במהלך כל תהליך עזיבת מקום עבודה או פרישה של עובד, הן על ידי המעסיק והן על ידי מנהל ההסדר הפנסיוני, בפועל, מוצג לעובד מצג שווא לפיו העובד חייב לחתום על טופס 161' בפני נציג מנהל ההסדר הפנסיוני ולמסור להם העתק מטופס זה. זאת בניגוד להנחיות רשות המסים בישראל: "למען הסר ספק הטופס (טופס 161א) ימולא על ידי העובד ויוגש למעביד או לפקיד השומה... קופת הגמל אינה נזקקת לטופס 161א' על מנת לבצע את הנחיות המעביד או פקיד השומה". (חוזר מס הכנסה למעסיקים מיום 09/07/08)

1.6. מדוע, לעניות דעתנו, מדובר במצג שווא או לכל הפחות במסירת מידע שאינו מדויק תוך העדר גילוי נאות?

להלן ציטוט מתוך דברי ההסבר למילוי טופס 161 – הודעת מעביד על פרישה מעבודה של עובד – סעיף 27: "המעביד רשאי לחשב את סכום המענק הפטור ולשלמו או להורות למשלם אחר לשלמו, רק אם העובד מילא טופס 161א' במלואו, כולל חתימה על ההצהרה. אם העובד לא מילא את הנדרש, או לא חתם על ההצהרה – ינוכה מהמענק מס בהתאם לתקנות בדבר ניכוי במקור ממשכורת **אלא אם כן פקיד השומה הורה אחרת**. במענק מוות – ימלאו השאירים טופס 161ב".

דהיינו, במידה והעובד לא מסר למעסיק טופס 161א' חתום על ידו, בסך הכל, חישוב הפטור ממס על כספי הפיצויים שיכול היה להיעשות על ידי המעסיק במקרים בהם רשאי המעסיק לחשב את הפטור (לפי הוראות רשות המסים) נדחה וזאת עד להמצאת אישור פקיד השומה על ידי העובד. ואולם, אין זה אומר שהמעסיק רשאי להתנות מסירת טופס 161 לעובד בקבלת טופס 161א' חתום על ידי העובד.

מכאן עולה מסקנה אחת ויחידה כי בפועל אין כל סימוכין לשלל הטיעונים של המעסיקים ומנהלי ההסדר הפנסיוני בבואם להצדיק התנהלות זו כלפי העובד.

עו"ד (רו"ח) אמיר גבאי

1.7. השיקולים של המעסיקים הגדולים במשק להפניית העובד למנהל ההסדר הפנסיוני לצורך מילוי החובות המוטלים עליהם כמעסיק ובכך להפוך את מנהל ההסדר הפנסיוני לזרוע הארוכה של המעסיק, שקופים וברורים, חיסכון במשאבים של כח אדם, זמן וכסף. בדרך זו, נטל הטיפול בעובד העוזב את העבודה מוטל על כתפי מנהל ההסדר הפנסיוני כאשר חשבי השכר המועסקים אצל המעסיקים הגדולים לרוב משמשים רק כחותמת גומי על הטופס, בגמר התהליך.

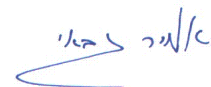
1.8. לעניין השיקולים של מנהלי ההסדר הפנסיוני ליטול על עצמם את תפקיד המעסיק בתהליך, האם יש צורך לפרטם? די בכך שהעובד "הופך לשבוי" בידי נציג מנהל ההסדר בנקודה קריטית זו, כאשר מרבית העובדים בישראל אינם מודעים לכך שהם יכולים לבחור לנהל את התהליך בדרך אחרת.

1.9. התפיסה שהצליחו לשרש, במשך שנים, מנהלי ההסדר הפנסיוני, אצל המעסיקים הגדולים במשק, לפיה "קודם העובד צריך להגיד לסוכן הביטוח מה הוא רוצה לעשות עם הכסף שלו ורק אחר כך הוא יקבל דיווח פורמלי מהמעסיק שלו מה מגיע לו..." – שגויה ביסודה, "אינה עושה שכל" ופגומה. אין זו התנהלות תקינה, לא זה הסדר הנכון. חייבת להתקיים **אי תלות מוחלטת** בין מילוי חובות המעסיק כלפי העובד על ידי המעסיק לבין מתן השירות הפנסיוני לעובד על ידי מנהל ההסדר הפנסיוני. ברגע שמנהל ההסדר הפנסיוני הופך להיות הזרוע הארוכה של המעסיק, נוצר ניגוד עניינים מובנה.

2. הצעה לתקן את חוק הגנת השכר

2.1. מעבר לכלים שלבטח עומדים לרשות רשויות החוק בישראל לצורך בדיקה וטיפול בבעיה המערכתית המתוארת ואכיפת חוקי העבודה, מעבר לכך שחובת המעסיק להמציא טופס 161 לעובד ולרשויות המס בסמוך למועד עזיבת מקום העבודה מוזכרת בהנחיות רשות המסים, מעוגנת בחקיקה ואף מודגשת בפסיקה של בתי הדין לעבודה, **אנו מציעים להגדיל לעשות ולתקן את חוק הגנת השכר כך שלחובת המעסיק לשלם פיצויי פיטורים ביום הפסקת יחסי עובד ומעביד ולחובת המעסיק להודיע לקופת הגמל בכתב תוך 15 יום מהמועד לתשלום פיצויי הפיטורים כי הוא מסכים לתשלומם, תתווסף החובה למסור לעובד טופס 161 תוך התקופה האמורה, ללא תנאי.**

בכבוד רב,

עו"ד (רו"ח) אמיר גבאי

אבא הלל סילבר 7 רמת גן 5252204 , טל' 1599-500-570

עו"ד (רו"ח) אמיר גבאי

העתק:

- היחידה ליחסי עבודה במשרד הכלכלה והתעשייה
- חבר הכנסת איציק שמולי - חבר בוועדת העבודה, הרווחה והבריאות
- האגף לכלכלה בהסתדרות
- רו"ח שרעבי הראל - סגן בכיר לממונה על שוק ההון – היחידה לחיסכון פנסיוני
- רו"ח צור גינת – מנהל מחלקת קופות גמל – רשות המסים בישראל

אבא הלל סילבר 7 רמת גן 5252204 , טל' 1599-500-570